

ARBEJDSTILSYNET ÅRSOPGØRELSE 2020

ANMELDTE ARBEJDSULYKKER 2015-2020

Bilag A: Om data

Arbejdstilsynets register over anmeldte arbejdsulykker

Hvad er en arbejdsulykke?

Ved en arbejdsulykke forstås en pludselig hændelse i forbindelse med arbejdet, som fører til, at en person kommer fysisk eller psykisk til skade.

En arbejdsulykke kan efter arbejdsskadesikringsloven også være en skade, der opstår efter en påvirkning, der har varet i højst fem dage.

Anmeldelse af arbejdsulykker - regler

Arbejdsgiveren har ifølge reglerne i arbejdsmiljølovgivningen pligt til at anmelde arbejdsulykker og forgiftningstilfælde, der medfører arbejdsudygtighed i mindst én dag ud over tilskadekomstdagen til Arbejdstilsynet. Anmeldelse skal ske senest 9 dage efter første fraværsdag. Med begrebet arbejdsudygtighed henvises til, at anmeldepligten også gælder, selv om dagen efter tilskadekomsten ikke er en arbejdsdag (fx weekend, ferie, skiftende vagter).

Det er Arbejdstilsynets tolkning, at der med arbejdsudygtighed menes forventet fravær fra det sædvanlige arbejde. Bidrag til [tolkning af anmeldereglerne](#) kan findes på Arbejdstilsynets hjemmeside.

Arbejdsgiveren skal desuden anmelde arbejdsulykker i form af arbejdsrelateret vold, trusler og anden krænkende adfærd uden for arbejdstid, hvis hændelsen er relateret til arbejde for arbejdsgiveren, og den har medført fravær fra det sædvanlige arbejde i mindst én dag ud over tilskadekomstdagen. Det kan fx være en socialrådgiver, der overfaldes eller trues uden for arbejdspladsen på grund af sit daglige arbejde.

Tilsvarende skal ejere/brugere af tekniske hjælpemidler mv. anmelde arbejdsulykker til Arbejdstilsynet, når de er sket ved brugen af et teknisk hjælpemiddel, også selv om der ikke er tale om arbejde for en arbejdsgiver. Det kan fx være en selvstændig landmand, der vælter med en traktor eller falder ned fra en stige under arbejde på egen grund.

Hvis det forventes, at skaden på personen vil kunne give anledning til ydelser efter arbejdsskadesikringsloven, skal arbejdsgiveren desuden anmelde arbejdsulykken til virksomhedens forsikringsselskab eller Arbejdsmarkedets Erhvervssikring (AES). Er skadelidte fortsat helt eller delvist fraværende fra arbejde efter 5 uger, skal arbejdsulykken under alle omstændigheder anmeldes til AES.

Anmeldelse af arbejdsulykker skal ske elektronisk i Arbejdstilsynets og Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings fælles anmeldesystem EASY (Elektronisk AnmeldeSYstem). Det er

muligt for andre end arbejdsgiveren at anmelde arbejdsulykker i EASY. Det kan fx være den tilskadekomne selv, dennes læge eller fagforening.

Databeskrivelse - afgrænsning

Data i Arbejdstilsynets ulykkesregister indeholder oplysninger om arbejdsulykker, der er anmeldt til Arbejdstilsynet ifølge arbejdsmiljølovgivningen. Det betyder, at data omfatter:

- Anmeldte arbejdsulykker, hvor det i anmeldelsen er oplyst, at der er et forventet fravær fra det sædvanlige arbejde i mindst én dag ud over tilskadekomstdagen. Anmeldelser, hvor fraværet ikke er oplyst, er også medtaget i statistikken.
- Anmeldte arbejdsulykker, der er sket ved arbejde for en arbejdsgiver, herunder også arbejdsrelaterede voldsulykker, der er sket uden for arbejdstiden.
- Anmeldte arbejdsulykker, der er sket ved arbejde med et teknisk hjælpemiddel, uanset at arbejdet ikke udføres for en arbejdsgiver, fx selvstændige.
- Anmeldte arbejdsulykker, der er sket på landjorden i Danmark. Arbejdsulykker, der er sket i udlandet, til søs, i luften eller på offshore-anlæg, er ikke omfattet af data. Arbejdsulykker sket på havvindmølleanlæg er dog omfattet af data.

Undtaget fra anmeldepligten er ulykker, der er sket for militært personale under egentlig militærtjeneste, herunder øvelser.

Den statistiske enhed i ulykkesregistret er arbejdsulykker. Ulykkesstatistikken tæller derfor antallet af anmeldte arbejdsulykker.

Populationen i ulykkesregistret omfatter alle personer, for hvem der er blevet anmeldt en eller flere arbejdsulykker ifølge ovenstående kriterier.

Data, der anvendes i årsopgørelserne, omfatter arbejdsulykker, der er anmeldt i den senest afsluttede 6 års periode. Denne årsopgørelse dækker perioden 1. januar 2015 til og med 31. december 2020. De aktuelle data er frosset den 4. marts 2021. Tallene i årsopgørelsen kan afvige fra tilsvarende tal på Arbejdstilsynets hjemmeside - [Arbejds- miljø i tal](#). Det skyldes, at data på hjemmesiden opdateres løbende og kan ændre sig dagligt pga. dubletter, som er kommet ind efter den 31. december 2020, og som der derfor justeres for.

Dubletkontrol betyder også, at antallet af anmeldte arbejdsulykker, der er opgjort for et bestemt år, kan være noget lavere i det følgende års opgørelse. Eksempelvis er antallet af anmeldelser for 2019 i dette års opgørelse (42.659) lidt lavere end i årsopgørelsen for 2019 (42.709). Forskellen på de 2 tal skyldes, at dubletkontrollen i registret giver anmeldelser fra arbejdsgiveren forrang frem for anmeldelser fra andre. Dette princip er lagt ind i dubletkontrollen, fordi det er arbejdsgiveren, der har pligten til at anmelde. Hvis der fx anmeldes en arbejdsulykke af den tilskadekomne selv, og den samme arbejdsulykke bliver anmeldt af arbejdsgiveren året efter, vil dubletkontrollen indebære, at det er anmeldelsen fra arbejdsgiveren, der tælles med i statistikken, og den tilskadekomnes egen anmeldelse udelades.

Anonymisering

Ifølge reglerne om beskyttelse af persondata¹ må det ikke være muligt at identificere enkeltpersoner på grundlag af de viste data. Data i de viste tabeller er derfor anonymiseret, og det er generelt valgt ikke at vise værdier under 5. I enkelte tilfælde, fx hvor værdier under 5 vil kunne beregnes ud fra de øvrige værdier og den samlede sum, er der valgt et højere anonymiseringsniveau.

Datakilde - hvor kommer data fra?

Data i Arbejdstilsynets ulykkesregister er baseret på arbejdsulykker, der er anmeldt i EASY. EASY er Arbejdstilsynets og AES' fælles anmeldesystem for arbejdsulykker og opfylder 2 formål: Dels anmeldelse til Arbejdstilsynet ifølge arbejdsmiljøreglerne med henblik på forebyggelse (herunder tilsyn og statistik), dels anmeldelse til virksomhedens forsikringsselskab eller AES med henblik på vurdering af eventuel erstatning til skadelidte ifølge arbejdsskadesikringsloven. Selve EASY-databasen har til huse i og drives af Arbejdsmarkedets Tillægspension (ATP).

Der blev den 17. juni 2017 indført en ny version af EASY. Den største ændring i forhold til det tidligere EASY er, at der er indført en ny oplysning om ulykkens årsag (den såkaldte "afvigelse"), der siger noget om, hvad der gik galt – hvad der afveg fra det normale. Indførelse af afvigelse betyder bl.a., at registreringer af en anden oplysning "skademåde" er forsimplet, for så vidt angår akutte overbelastninger af kroppen. Nu skelnes der ikke længere mellem forskellige typer af overbelastninger, fx løft, skub og træk, drejning og vridning eller gribning, fordi disse kategorier indgår i klassifikationen af afvigelsen (se afsnittet om Skademåde).

Oplysninger fra anmeldelserne i EASY overføres dagligt til Arbejdstilsynets interne systemer på baggrund af kriteriet om fravær fra det sædvanlige arbejde i mindst én dag ud over tilskadekomstdagen. Herudover medtages desuden anmeldelser, hvor fraværet er uoplyst.

Definition af anvendte variabler

I årsopgørelsen er anvendt følgende variabler fra ulykkesregistret:

Skadetype

Skadetypen er en sammensat variabel, der beskriver, hvad der er sket med skadelidte under arbejdsulykken, og hvor på legemet skaden er placeret. Disse informationer stammer fra anmeldelsernes oplysninger om *skadens art* og *skadet legemsdel*. Oplysning om, hvorvidt arbejdsulykken har medført skadelidtes død, stammer fra anmeldelsernes angivelse af *skadens følger* (se mere nedenfor).

---

¹ - Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF (Databeskyttelsesforordningen).

- Lov nr. 502 af 23. maj 2018 om supplerende bestemmelser til forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (Databeskyttelsesloven).

Skadens art betegner, hvilken skade der er sket på personen, fx lukkede brud, led-skred, åbne sår og/eller akut infektion, og er klassificeret i EU-harmoniserede kategorier. Særligt i forhold til COVID-19 tilfælde (Coronavirusinfektioner) bemærkes, at sygdom med COVID-19, der anmeldes som arbejdsulykker, hører til i kategorien "Akut infektion".

Skadet legemsdel betegner den eller de legemsdel(e), der blev skadet ved ulykken, fx fingre, hånd, fod og/eller ryg, og er klassificeret i EU-harmoniserede kategorier.

Ordlyden af klassifikationerne til skadens art og skadet legemsdel blev revideret ved opdateringen af EASY i 2017. Der kan derfor være situationer, hvor data for perioden før 17. juni 2017 ikke kan sammenlignes med perioden efter.

I årsopgørelsen bliver *skadetyper* vist i henholdsvis 13 og 23 grupper, hvor den sidste gruppering viser skaderne fordelt på legemsdele.

Skadens følger

Skadens følger angiver konsekvenserne af arbejdsulykken i form af forventet arbejdsudygtighed på anmeldetidspunktet, eller om skadelidte er afgang ved døden som følge af ulykken. Skadens følger, herunder tidsintervallerne, er klassificeret i EU-harmoniserede kategorier. Oplysning om skadens følger stammer fra anmeldelsen. Med arbejdsudygtighed menes fravær fra det arbejde, vedkommende sædvanligvis varetager.

Oplysningen om det forventede fravær, og herunder om personen er død, er central i ulykkesregistret, fordi pligten til at anmelde og dermed afgrænsningen af registret er knyttet hertil. Arbejdsgiver har pligt til at anmelde arbejdsulykker med mindst én dags fravær ud over tilskadekomstdagen. Registret indeholder desuden arbejdsulykker, hvor det forventede fravær er uoplyst.

Skademåde

Skademåden beskriver den hændelse i forløbet, hvor personen kommer til skade, fx ved lodret bevægelse, klemning, at skære sig på eller fysisk overbelastning. Angivelse af skademåden svarer på spørgsmålet "hvordan kom skadelidte til skade under ulykken?" I anmeldelsen skal man oplyse om skademåde, der er klassificeret i EU-harmoniserede kategorier. I forbindelse med opdateringen af EASY i 2017 er klassifikationen ændret, og der kan derfor være situationer, hvor data for perioden før 17. juni 2017 ikke kan sammenlignes med perioden efter.

Afvigelse

Afvigelsen beskriver den hændelse i forløbet, hvor noget går galt eller afviger fra det normale/forventelige, fx ved at miste kontrollen over et redskab, køretøj mv. eller at være udsat for vold. Angivelse af skademåden svarer på spørgsmålet "hvad gik galt og førte til ulykken?" I anmeldelsen skal man oplyse om afvigelse, der er klassificeret i EU-harmoniserede kategorier. Afvigelsen blev indført i anmeldesystemet med opdateringen af EASY den 17. juni 2017, og der er derfor kun data fra denne dato og frem.

Ansættelsesperiode

Ansættelsesperioden angiver den tid (i dage), der går fra skadelidte bliver ansat på virksomheden til dagen, hvor ulykken sker. Ansættelsesperioden beregner man ved at trække ansættelsesdatoen fra ulykkesdatoen. Har skadelidte ikke været ansat i mere end et år, bliver de betragtet som nyansatte. Man skal angive oplysninger om ansættelsesdato og ulykkesdato i anmeldelsen.

Køn, alder og statsborgerskab

Oplysninger om skadelidtes køn, alder og statsborgerskab registreres ud fra skadelidtes CPR-nummer. Hvis skadelidte ikke har et CPR-nummer, skal man oplyse køn, fødeår og statsborgerskab i anmeldelse.

Ulykkessted

Er arbejdsulykken ikke sket på virksomheden, skal man oplyse om ulykkesstedets type i anmeldelsen. Det kan fx være på en byggeplads, fremmed virksomhed eller på offentlig vej (trafik). I forbindelse med ny EASY er klassifikationen ændret, og der kan derfor være situationer, hvor data for perioden før 17. juni 2017 ikke kan sammenlignes med perioden efter.

Branche og branchegruppe

Danske virksomheder kategoriseres efter brancheklassifikationen Dansk Branchekode 2007 (DB07). DB07 er en dansk udgave af EU's standardbrancheklassifikation, Nomenclature générale des Activités économique dans les Communautés Européennes (NACE, Rev. 2.0). Den danner grundlag for inddeling af anmeldte arbejdsulykker og erhvervs sygdomme efter branche. Arbejdstilsynet har opdelt brancherne i 36 branchegrupper. Læs mere om de [36 branchegrupper](#). Oplysning om branche stammer fra det Centrale Virksomhedsregister og beskriver virksomhedens branche på registreringstidspunktet for arbejdsulykken.

Ulykkesincidens

Visse af tabellerne i årsopgørelsen viser ikke alene antallet af anmeldte arbejdsulykker men også den såkaldte ulykkesincidens. Ulykkesincidensen er antallet af anmeldte arbejdsulykker set i forhold til antallet af beskæftigede. Incidenser for anmeldte arbejdsulykker er beregnet ved at sammenholde antallet af anmeldte arbejdsulykker til Arbejdstilsynet med beskæftigelsestal fra Danmarks Statistik (se nedenfor). Ved denne beregning sættes antallet af årets anmeldte arbejdsulykker i forhold til antallet af beskæftigede i november året før. I årsopgørelsen er incidenser beregnet som antallet af anmeldte arbejdsulykker pr. 10.000 beskæftigede.

Øvrige datakilder

Beskæftigelsestal

De anvendte beskæftigelsestal (tabel B19 i bilag B) stammer fra Danmarks Statistiks registerbaserede Arbejdsstyrkestatistik (RAS). RAS er en opgørelse af befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet ultimo november, for så vidt angår personer med bopæl i

Danmark på referencetidspunktet. De anvendte beskæftigelsestal beskriver personernes primære beskæftigelse og omfatter såvel ansatte som selvstændige.

Beskæftigelsestallene er hentet fra Statistikbanken hos Danmarks Statistik (RAS 301) og summeret efter Arbejdstilsynets gruppering af brancher i 36 grupper. I tidligere årsopgørelser har Arbejdstilsynet anvendt data fra myndighedsordningen hos Danmark Statistiks forskerservice. Antallet afviger lidt fra hinanden i de 2 opgørelser, fordi data fra Danmark Statistiks myndighedsordning er sikret mod, at man i meget små brancher kan identificere enkeltindivider. Når Arbejdstilsynet anvender beskæftigelsestallene fra statistikbanken, betyder det, at de beregnede ulykkesincidenser i nogle tilfælde er marginalt lavere i dette års årsopgørelse end i tidligere årsopgørelser.

Det Centrale Virksomhedsregister (CVR)

Oplysning om virksomhedens branche hentes i det Centrale Virksomhedsregister (CVR) ud fra det virksomhedsnummer (produktionsenheds-nummer), som virksomheden bruger, når den skal anmelde en arbejdsulykke i anmeldesystemet EASY. Der er tale om virksomhedens branche på registreringstidspunktet for arbejdsulykken. Arbejdstilsynet har etableret historiske data for hver produktionsenhed i virksomheden tilbage til 2012, som anvendes i ulykkesstatistikken.

Det Centrale Personregister (CPR)

Oplysning om skadelidtes statsborgerskab bliver indhentet fra det Centrale Personregister (CPR) ud fra de CPR-numre, der fremgår af anmeldelserne af arbejdsulykker.

Datakvalitet og underanmeldelse af anmeldte arbejdsulykker

Kvaliteten

Kvaliteten varierer i de oplysninger (variabler), der bliver registreret ved anmeldelse af arbejdsulykker. Anmelderen af en arbejdsulykke skal angive de krævede oplysninger i anmeldelsen ved at vælge relevante svarkategorier i de forskellige klassifikationer, der hører til spørgsmålene (variablerne) i EASY.

Data i Arbejdstilsynets ulykkesregister er afhængig af korrekte oplysninger i anmeldelserne og af Arbejdstilsynets bearbejdning og tolkning af data.

Arbejdstilsynet validerer manuelt, om oplysningerne i anmeldelserne om dødsulykker er korrekte. Det sker ved bl.a. at indhente supplerende oplysninger fra fx politiet. Oplysninger i anmeldelser af øvrige arbejdsulykker bliver ikke valideret manuelt.

Det gælder for de fleste variabler, at antallet af uoplyste tilfælde er faldende. Det betyder, at anmelderen har valgt en kategori i den klassifikation (værdiliste), som hører til variabelen, frem for at vælge uoplyst. Til gengæld er antallet af tilfælde steget, hvor der bliver registreret "andet" i opsamlingskategorier. Dette gælder *skadens art* og *skademåde*. Det er fx tilfældet, hvis oplysningen er kendt, men hvor den ifølge anmelde-

ren ikke kan findes som valgmulighed i anmeldesystemet. Samlet set er antallet af tilfælde, hvor variabelen enten er uoplyst eller registreret som "andet", nogenlunde konstant i perioden.

Opdateringen af EASY i sommeren 2017 kan have haft betydning for, hvordan anmeldere svarer på de enkelte spørgsmål i anmeldelsen, og data skal derfor tages med forbehold for, at der kan være situationer, hvor data for perioden før 17. juni 2017 ikke helt kan sammenlignes med perioden efter. Det gælder særligt for følgende variabler, hvor der i flere tilfælde er foretaget ændringer i de anvendte klassifikationer:

- *Skadens følger*, hvor antallet af tilfælde med uoplyst forventet fravær er steget markant siden 2016.
- *Skadens art*, hvor antallet af fx amputationer (mistet lemmedel) er steget siden 2016, formodentligt fordi det i den nye version af EASY er blevet præciseret i anmeldelsen, at kategorien også omfatter "knusninger".
- *Skademåde*, hvor det i den nye version af EASY ikke længere er muligt at skelne mellem forskellige former for akutte fysiske overbelastninger. Det gælder ved løft, skub og træk, vridning og drejning, gribning (fx af patient) samt træde forskert/snuble uden at falde, fordi disse kategorier indgår i klassifikationen for den nye variabel, *afvigelse*, som forskellige former for uhensigtsmæssige bevægelser. I den nye version af EASY bliver alle disse situationer registreret med skademåden "fysisk overbelastning af kroppen (muskler, knogler og led)".
- *Ulykkessted*, hvor klassifikationen i den nye version af EASY er blevet udvidet med flere valgmuligheder i forhold til den gamle version.

Der er for de nævnte variabler foretaget omkodninger for at kunne lave statistikker, der dækker perioden både før og efter indførelsen af den nye version af EASY. Det gælder også for denne årsopgørelse.

Efter opdateringen af EASY ses faldende datakvalitet for variabelen *Skadens følger*, fordi andelen af uoplyste tilfælde er steget fra 3 pct. af samtlige anmeldte arbejdsulykker i 2016 til 8 pct. i både 2018, 2019 og 2020. Arbejdsmarkedets Erhvervssikring har i 2019 gennemført en analyse af anmeldemønstret i EASY for at kunne forbedre datakvaliteten. Analysen skulle bl.a. afdække, om der er enkelte virksomheder, der er særligt gode eller mindre gode til at give de fornødne oplysninger ved anmeldelse.

Det store antal uoplyste tilfælde af skadens følger påvirker niveauet for incidensen af arbejdsulykker med et forventet fravær på 3 uger eller mere, fordi det må forventes, at en del af de uoplyste tilfælde har længerevarende fravær. Herved vanskeliggøres tolkningen af udviklingen i forekomsten af arbejdsulykker med et forventet fravær på 3 uger eller mere.

Skadens følger er desuden behæftet med den usikkerhed, der er betinget af anmeldefristen for arbejdsulykker på 9 dage efter første fraværsdag. Anmeldefristen medfører, at der ved længerevarende fravær ofte vil være tale om et skøn over det forventede fravær på tidspunktet for anmeldelsen.

Andelen af tilfælde, hvor branchen er uoplyst, er faldende i perioden 2015-2020 (se tabel B1 i bilag B). Andelen af uoplyste tilfælde er faldet fra at udgøre 4 pct. i 2015 til under 1 pct. (3 promille) i 2020. Dette tyder på, at datakvaliteten med hensyn til oplysninger om branche stiger.

Underanmeldelse

Ved underanmeldelse forstår man, at anmeldepligtige arbejdsulykker ikke altid bliver anmeldt til Arbejdstilsynet.

Man kan ikke af statistikken se forskel på, om årlige ændringer skyldes, at der er sket færre eller flere arbejdsulykker, eller om der bliver anmeldt færre eller flere af de arbejdsulykker, der sker.

Undersøgelser² viser, at kun ca. halvdelen af de anmeldepligtige arbejdsulykker anmeldes. Seneste undersøgelse fra Arbejdstilsynet, marts 2017, viste en gennemsnitlig underanmeldelsesgrad på 46 pct. for anmeldepligtige arbejdsulykker. Niveauet kan variere afhængig af faktorer som skadelidtes alder, virksomhedens branche og skadens alvorlighed. Forskelle i antal anmeldte arbejdsulykker mellem de forskellige branchegrupper kan derfor bl.a. skyldes forskelle i, hvor mange arbejdsulykker der bliver anmeldt.

Når man bruger ulykkestallene, skal man være opmærksom på den usikkerhed, der er pga. underanmeldelse.

---

² - Arbejdsulykker – Nyt fra Danmarks Statistik nr. 451. Danmarks Statistik 1999. Analyse af stigning i anmeldte arbejdsulykker 2003 til 2006 - Baggrundsrapport, bilag 3, Arbejdstilsynet 2008.

- Udredning af årsager til udviklingen i anmeldte arbejdsulykker 1996-2010 - en registerbaseret undersøgelse, U Binger, J Dyreborg, JV Hansen & BL Thomsen, Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø 2013, ISBN 978-87-7904-260-5.

- Underrapportering af arbejdsulykker, LO-rapport, version 2.0: En ny vinkel på underrapportering, Lander F, Nielsen KJ, Rasmussen K, Lauritsen JM, Landsorganisationen i Danmark, 2015.

- Underanmeldelse af arbejdsulykker - beregning baseret på Danmarks Statistiks Arbejdskraftundersøgelse 2. kvartal 2013, Notat - Arbejdstilsynet, marts 2017.